

قېنىشلىق پەن كەدەر گىنى باتلىدېقەن جەڭپى، ىلىم ـ ئەخىگانىڭ يىك شىڭنا باتلىدېقەن شىقى

_____”ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك“ رۇخنا شۇلۇ

جۇڭگو كوممۇنىستەرنىڭ رۇخانى شەجرەسى

□ شىخۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشلىرى ۋىن جيجۇنغا، لي گولي

1964 - جىلى 10 - ايدىڭ 16 - كۈنى ەلىمىزدىڭ ُغىرىنىشى اتوم بوھىمىسى ُساتتى جارىلدى. لويپۇر كولى كەڭىستىگىندەكى جويىقن ُۇن دۇنيە جۇزىنە جۇڭگو خالىقى ُوز كۇشىنە سۇيەنىپ، مەمەلكەت قورغانىسىنىڭ وزىق تەخنىكاسىندا ەلەۋلى ناتىجە جاراتقاندىن سالتا-ناپەن جاريالادى!

بىرىنىشىدەن كەدەي، ەكىنىشىدەن اق بولۇدان باستاپ، ىشكى - سىرتقى قېنىشلىق قايناتاسقان جاعداي-دا ەڭسە كوتەردى، جامغا جۇڭگونىڭ “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك” ىستەرنىڭ ُساتتى بولۇى بۇكىل دۇنيە ُجۇزىن تاڭ قالدردى.

ۇلى ىستەر ۇلى رۇختى سومىدادى. 50 نەشە جىلدان بەرى “وتاندى قىزۇ ُسۇيۇ، قانتقىسىز ۇلەس قويسۇ، ُوز كۇشىنە سۇيەنۇ، قاجىرلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۇ، زور كۇشپەن سەلبەسۇ، باتلىدېقەن جوعارلاۋۇ” ىنىدى “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك” رۇخى ُار ۇرپاق ىلىمى - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرىن وتانىنىڭ ُۇمشىن ادالدىقپەن وتەۋگە، كۇرەس جاساۋدى ماقسات ەتۇگە باستان - اياق شاپىتاندىرىپ كەلدەي.

_____”جەر - كوكتى ُەۇر سىلكىندىرەتن ىستەردى ىستە-دى، اتى - ُجونىن جاسىردى“ _____ واتانغا ۇلەس قوستى

چىڭخاي ولكەسى خاييەي وېلىسى خاييان اۋدانىد-داعى اتوم قالاسى — جۇڭغوداعى تۇڭغىش يادرولىق قارۋدى زەرتتەپ جاساعان بازا. كەينىدەگى جۇرتقا بەھپالمى وسناۋ سىرلى، شەكىتلەگەن رايوندا قازىرگە دەيىن ُبىر پلاتفورما ساقاۋلۇدا، پلاتفورمادا باسنان تالايىدى كەشىرگەن ُبىر پويەز تىپ - تىنىشى توقتاپ تۇر .

1964 - جىلى وسى ُغولىنىشى كەزەكشى پويەز تۇڭغىش اتوم بوھىمىسىن جېنىتىنان جايلاۋننان لويپۇر قۇبا دالاسىنا قۇيا چەتكىزدى. كوپ وتيەي “شىعسى جويقىن ُۇنى” دۇنيەنى ُەۇر سىلكىندردى.

1966 - جىلى 10 - ايدىڭ 27 - كۇنى ەلىمىزدىڭ يادرولىق وق باسى ورنىنالمغان تۇڭغىش جەردەن چەرگە اتىلتان باسقارمىھالى بوھىمىسى ۇشىرلىپ ُساتتى جارىلدى!

1967 - جىلى 6 - ايدىڭ 17 - كۇنى ەلىمىزدىڭ تۇڭغىش سۇتەگى بوھىمىسى ُساتتى جارىلدى؛ 1970 - جىلى 4 - ايدىڭ 24 - كۇنى ەلىمىز “ۇزاق جورىق 1 - ُنومهرلى” تاسپھال راكەتاسى ارقىلى تۇڭغىش جاساندى سەرىك “شىعسى قىزاردى 1 - ُنو-مىرلىنى” ُساتتى ۇشىردى.

”داڭقى بوھىمىسىنىڭ“ ، ”جۇڭگو جاساندى سەرىگ-نىڭ“ ىستارىندا دىڭ جىياشيان، چىيان شۇەمىن، چىيان سانچياڭ، گو يۇڭخۇاي، ۇاڭ گانچياڭ، پىڭ خۇان - ۇ، جاۋ جۇڭياۋ... ىنىدى اسماق ەسىمدەر جاتىر - “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىكىنىڭ“ وسى ەگەي ەرلەرى قاسىيەتتى بوردىشى ورنىداۋ ُۇشىن كەيىبرى 20 نەشە جىل بوپى “نىز - توزسىز كەتسە“، كەيىبرى اتى - ُجو-نىن وزگەرتىپ ُۇن - ُئۇنىسىز قىزمەت ىستەدى.

“جەر - كوكتى ُەۇر سىلكىندىرەتن ىستەردى ىستەسۇ، اتى - ُجونىن جاسرۇ” وراسان زور قوزعاۋشى كۇشى “وتان سىزدەرگە قۇتچاڭ” دەگەنىنىڭ ۇلى ۇندەۋى. “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك” ەگەي ەرى چىڭ كايچيا انگىلپادان قايتىپ كەلگەن فىزىكا مامانى، باتىس سۇلتۇستىك يادرو سناق بازاسىدا 20 جىل بوپى اتى - ُجونىن جاسىرىپ ُجۇردى. كەيىبرە ۇلەر وعان: “ەگەر وتانغا قايتىپاساڭ، تاپسىڭ مۇنان دا زور بولۇشى ەدى” دەگەندە چىڭ كايچيا: “وتانغا قايتىپا-سام، ىلىم جاعىندا ُتپتى زور تاپسىڭا جەتۇم مۇمكىن، ايتسە دە ُمال قازىرگىدەي باقتى بولھاس ەدىم، ويت-كەنى قازىر ىستەگەن بارلىق ُسىم وتانمەن تىغىر بايلاند-سىپ جاتىر” دەپ جاۋاپ بەرگەن.

ايگىلى مەخانىكا مامانى گو يۇڭخۇاي ۇشاق شىر-عالاڭغا ۇشىرعان ساتتە قورعاۋشى ەكەۋى ُبىر - ُبى-رىن قىسا قۇشاقتاپ، دەنەلەرئەمەن يادرو مائەتريالىن قورعاپ قالدى؛ يادرو رادىياتىياسىنىڭ اسەرىنىن راك اۋرۇنىنا شالدىققان “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك” ارداگەرى دىڭ جياشيان كوز جۇماردا مەملەكەتنىڭ قور-عانىس ىلىم - تەخنىكاسىنىڭ قامەن ويلاپ: “ەل ُبىىز-دى كوش ارتتا قالدېرى كەتپەيسىن...” دەگەن. زامان جاتمايلاىدى، رۇخ بەكەمەلدەدى، “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىكتەگى” وتانىشلىدىق، ۇلەم-كەرلىك رۇخ ۇرپاقتان - ۇرپاققا جالغاسقان ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنىڭ قاممەن تەرەڭ توعىستى.

ُوز كۇشىنە سۇيەنۇ، قاجىرلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۇ — “جەڭسىگە جەتۇندىڭ قۇيايا سىقرىن” ُئۇسىندىردى

1960 - جىلى سوۋەت وداعى جۇڭگوداعى بارلىق ماماندارىن شەگىندىرىپ اكەتتى.

”وزگەگە سۇيەنۇ جارامايدى! عارش ىلىمىن دا. متۇدا، باىستىسى، ُوز كۇشمىزگە سۇيەنۇىمىز كەرەك.“ جاساندى سەرىك ىستەرىن دارىپتەۋشى جاۋ جۇجاڭ عارش ىستەرىمەن شۇغىلدانۇشىلاردىڭ باتىل بەكىمەن ُبىلدىردى.

ەلىمىزدىڭ اتوم بوھىمىسىن زەرتتەۋ - جاساۋ بازا-سىن جانە تاجىرىيە بازاسىن قۇرۇدىڭ العاشقى مەزگىلىد-ە نەشە ون مىڭدامان ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرى، باسقارۇشى كادرلار، ازاتتىق ارىميا كوماندىر - جاۋىد گەرلەرى، داشۇە بىتىرگەن وقۇشىلار، شەكارا رايوندار-عا كوھەنگەنسۇشى جاستار، جۇھىمىشىلار، بايتاق باتىس سولتۇستىكنىڭ ساحاراسىنا، قۇبا تۇزىنە اتىاندى. اق قار، كوك مۇز جامىلىپ، قۇم مەن تاس بىردەي بوراسا دا ولار شاتىردا تۇزىپ، جايپى كوكونىس جەپ، ايبىندى دا دابىرالى جۇمىس جۇرگىزدى؛ “الغدى مەكەن قىپ، جاپا-نى داڭقى ساناپ، قۇبا تۇزە كوز جۇمىپ، جاسىل تاۋعا چەرلەنۇ” سەرتى بايرعى جاپان دالادا چالغىردى.

اتوم بوھىمىسى نازاربايسن جوبالاۋ، زەرتتەۋدە چەرتوج بەن مودەل جوق جاعدايدا دىڭ جىياشيان جاستاردى باستاپ وزدەرى جوبالدى؛ يىچورت تىل-گەن وزىق كومپۇتەر جوق جاعدايدا قولمەن جۇرگىز-ەتن كومپۇتەردەن، ەسەپتىك سىزعىشتان، اۋملى، ەسەپ-شوتتان پايداالانىپ ەسەپتەدى؛ وق جولدىن ەسەپتەۋ ۇشىن ەلىمىزدىڭ كەڭىستىك تەخنىكاسىنىڭ ىرگەسىن قالاۋشى ۇاڭ شىيجى قاتارلىلار كۇنى - ُئۇنى تالقىپاي كۇرەسىپ، ەسەپتەۋگە جۇمىسالغان قاعاز ُيۇنىدىسىنىڭ ُوزى جۇھىس ۇستەلىنىڭ يېيىكتىگىنەن اسىپ كەتتى... كۇرەس جاساعان جىلداردى ەسكە العاندا، 90 جاستى ەڭسەرگەن “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك” ارداگەرى، ايدى بارلاۋ نىجەسەنەرياسىنىڭ تۇڭغىش باس جوبالاۋشىسى سۇن جىياۋڭ ەرەكشە اسەرلەنىپ بىلاي دەدى: “بىرىنىشىدەن كەدەي، ەكىمى-شىدەن اق بولغان كەزدە سۇيەنەتىن مامان، ۇلكى الاتىن تەخنىكا جوق ەدى، ُبىىزدىڭ تەك ُوز كۇشمىز-گە سۇيەنىپ، دەرىبەس جاڭالق اشۇيىمىز كەرەك بولدى.“ زامان ارتتا قالسادا، رۇخ ماڭگى جالغاسادى.

شىعسى قىزاردى 1 - ُنومهرلىنىڭ ُۇنى بارشا جا-ھاندى ُەۇر سىلكىندىرگەنىنەن بەيدوۋ جاساندى سەرىك جول نۇسقاۋ جۇيەسىنىڭ جالپى بەتتىك اشلۇنا دەيىن، چاڭ - ى 1 - ُنومهرلىنىڭ تۇڭغىش رەت ايدى اينالىپ شارلاۋ جۇرگىزگەنىنەن تيان - ۇىن 1 - ُنومهر-لىنىڭ مارىسقا قوتۇنما دەيىن، تيانگۇاڭ 1 - نومىرلىدەن كەڭىستىك بەكەتتى تىناچى وزەكتى بولەلسەندەيىن... ەلەۋلى قارىشتاۋلاردى ۇزدىكىسىز جۇزەگە اسىرعان عارش ىستەرى جۇڭگو ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرد-نىڭ تالقىپاي تالىپىنغاندىنىنىڭ، ُوز كۇشىنە سۇيەنگەندى-گىنىنىڭ قىشام كورنىسىنە اينالدى.

”ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىكىنىڭ“ رۇخانى ەرىك جىگەرى ُتپتى دە كوپ سالادا ايدىكلەنۇدە — “جىياۋلۇڭ” اتتى ادام ورتىپ سۇڭغۇ جابدېقى قىسمىعا شىدامدى قۇرىلمى، تىرشلىكتى قامتاماسىز ەتۇ، السى ارالقتى سۇ دىبىس تولقىنى خابار بايلانسى، جۇيەنى مەڭگەرۇ سىياقتى شەشۇشى وزەكتى تەخنىكادا تابىسقا جەتتى؛ ازىاداعى ەڭ ُبرى اۋىر تۇرپاتتى اۋتوماتتى جۇزەتنى “تيانكۇن اتتى” اينالدىرىپ ُسىمىرۇشى كەمە اينالدىرىپ ُسىمىرۇشى كەمىدە اۋتوماتتى تۇردە بالىشق ارشۇ تەخنىكاسىن ەلىمىزدە تۇڭغىش رەت قول-دانۇدى جۇزەگە اسردى؛ “خۇاۋلۇڭ 1 - ُنومهرلى” ەل-مىزدەگى تۇڭغىش كەمەلدەنگەن يادرولىق ەلەكتىر دەرىبەس ُبىلىم پائەنت ۇقىعى جۇيەسىن قالىپتاستىرىپ، تۇڭغىش توپتا بارلىق وزەكتى جابدىقتار بۇكىلدەي وتاندىق ُومىم بولۇدى جۇزەگە اسردى... ُوز كۇشىنە سۇيەنۇ، قاجىرلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۇ، دەرىبەس جاڭالق اشۇ — جۇڭگونىڭ ىلىم - تەخنىكا سالاسىنىڭ ۇزدىكىسىز جاڭالق اشىپ، كىرەمەت-تەر جاراتقۇندىعاى “جەڭسىگە جەتۇ قۇيايا سىقرى” .

كۇلى جۇرت “شايقاسقا” اتىاندى، سايلانۇت توپ “بەيدوۋغا” قاتىناستى — رۇختى جالغاستىرىپ، شۇغىلا-لى ناتىيجە جاراتتى

”ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك“ ارداگەرى چىيان شۇەسىن بىلاي دەگەن بولاتىن: جۇڭگو سول ُبىر ونەرگاسىيى، تەخنىكاسى تۇگەلدەي ُالسىز جاعداي-دا “ەكى بوھىنىى” جامادى، سوتسىيالىستىك ُتۇزىم بول-ماسا بولمايدى، ول پارتيا ورتالىق كومپيتەتنىنىڭ، ُئورا-عا ماۋ زىدۇڭنىڭ ۇندەۋى ەدى، ەشتەگە دەمەستەن سىكە كىرىستىك.

ُاربىر ۇرپاق جۇڭگو ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەر-لەرى كۇش جالغاپ شىڭخا شىغۇ بازىسىندا، كۇللى جۇرت ُبىر ئپەتتە بولىپ نىنتىماقتاسا سەلبەسۇ، سايكەسە قامال اۋ رۇخى ادامدى اسەرلەندىرەرلىك ساۋلە شاشىپ، قۇدرەتتى قۇانتىن ايدىكلەدى.

”ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىكىنىڭ“ زەرتتەلىپ

(باسى 1 - بەتتە)

ساقشى تۇندىعاى شارتسىز ادالدىققا، شارتسىز كىر-شىكسىزدىككە، شارتسىز سەنىمدىلككە ۇاكىلدىك ەتەتن قىزىل ُئۇستى اناعۇرلىم ايشىقتادى .

”بىرىنىشى كەڭىس تاقىرىبى“ ُتۇزىمىن قاتاڭ تىپاقتاندىرۇدان ساياسي شارلاۋ، قۇزۇش-لىق ەتۇ، تەكسەرۇ، ساياسي جاقتا كەزەكپەن تارىيەلەۋ ىنىدى تۇزىمدەردى اقاۋسىز داندىردۇعا، كەمەلدەندىرۇگە دەيىن بۇكىل شىنجياڭنىڭ جەر - چەرىندەگى، ُارقايسى ساقشى تۇرلەرى باس شۇجي شى جىيىڭنىڭ ماڭىزدى ُئالمىلىنىڭ رۇخىن مۇقيات ۇيرەنىپ، داپەكتىلەندىرىپ، ونىڭ كەلەلى ماڭىزىن، باي مازمۇنىن جانە رۇخانى ناقتى ُمانىن تەرەڭ ُئۇتىسىپ، پارتياعا ادال بولۇدىڭ يدەيالىق نەگىزىن جىلدام، سىقرىلى، ەلەكتىروندىق كومپىۇتەرى ُساتتى زەرتتەلىپ جاسالدى.

مەملەكەت قورعانسى زەرتتەۋ قۇرىلمىى، جۇڭگو ىلىم اكادەمىياسى، ونەرگاسىپ تاراۋلارى، جوعارى مەكتەپتەر مەن جەرگىلىكتى ورنىنداعى زەرتتەۋ قۇرىلمى-دارى علمىي زەرتتەۋدەن قامال اۋلدىڭ “5 باغىت ارىميا-سىن” قالىپتاستىرىپ، زور كۇشپەن سايكەسىپ، ُبىر - بىرىنە كوھەنگەستى؛ كوپتەگەن ۇزدىك عالمىدار علمىي زەرتتەۋ تاقىرىپتارىن توقتاتىپ قويىپ، ەشتەگەدەن تايى-سالماستان ماشاقتاتى علمىي زەرتتەۋ بازالارىنا باردى؛ كوپتەگەن ورنىندار اۋىسۇ بۇيرىعى مەن تانىستىرۇ خاتىن تاپسىرىپ ەلپاي جاتىپ، ُبىر تەلەفونمەن قانداي ادام-دى الامىز دەسە سول ادامدى جىبەردى...

بۇكىل مەملەكەتتە “بىر تۇتاس جۇيە، ُبىر عانا ەسەپ بولۇ” ىنىدى ُبىر تۇتاس جوسبارلاپ ۇيىمادىم-تىرۇعا سۇيەنۇ، زور كۇشپەن سايكەسىپ، قىيىندىقتاردى جەڭىپ نىنتىماقتاسا كۇرەسۇگە سۇيەنۇ “ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىكىتى“ زەرتتەپ جاساۋ اياق السىنىن بارىنشا تەزدەتتى.

2020 - جىلى 7 - ايدىڭ 31 - كۇنى بەيدوۋ — 3 جەر شارى جاساندى سەرىك جول نۇسقاۋ جۇيەسى قۇ-رىلدى جانە اشىلدى، ەلىمىز دۇنيە ُجۇزى بوينىشا جەكە دارا جەر شارى جاساندى سەرىك جول نۇسقاۋ جۇيەسىنە يە بولغان 3 - مەملەكەتكە اينالدى.

مەرزىھدى ۇاقتىنان جارتى جىل بۇرىن جەر شا-رىندا جاساندى سەرىك شوغىرىن ورنالاشتىرۇدى ورنىد-داپ بولپ، بۇكىل جۇيەدە قىزمەت ەتۇدى باستاعان “جۇڭگو جىلدامدىىنىڭ” اىستارىندا بۇكىل مەملەكەتتە-كى 400دەن استام ورنىنىڭ، 300 مىڭنان استام ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرىنىڭ 10 نەشە جىل بوپى اقبل - پارا-ساتتى شوغىرلاندىرىپ قامال اۋى، زور كۇشپەن سايد-كەسۇى جاتىر .

”بەيدوۋ — پارتيا مەن مەملەكەتنىڭ مول قوسىند-دى جۇمىلدىرۇنىنان كەلگەن، نىجەنەريانىڭ تۇتاس جە-لىسىندە نەشە ُجۇز مىڭ ادامنىڭ ُبىر نىيەتپەن نىنتىماقتا-سا كۇرەس جۇرگىزۇنىنەن كەلگەن، قالىڭ خالىق بۇقارا-سىنىڭ تاپاندىلىقپەن قولداپ - قۇتاتىپ، بىرگە كوتەرۇد-ىنەن كەلگەن“ . - دەدى بەيدوۋ جاساندى سەرىك جول نۇسقاۋ جۇيەسى نىجەنەرياسىنىڭ باس جوبالاۋشىسى ياڭ چاڭقىڭ.

ۇاقت زىمىراپ وتسە دە، رۇخ جالغاستى. وسى قىبباتتى رۇخانىي بايلىق ەلىمىزدەگى ُار ۇرپاق ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرىن قامالداردان قامالداردى اۋعا باستاپ، چىن جىڭرۇن، خۇاڭ دا - نىيان، نان رىندۇڭ سىياقتى زور توپتاعى وتانىشل عالمىدار ۇلكىسىن باۋلىدى. ىلىم شىڭنىڭ شىرقاۋ شەگى بولمايدى، كەيىنگە-لىردىڭ زىدەنىسى ُالى دە جالغاسا بەرۇدە.

”قالىڭ ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنىڭ اۋەلكى ماقساتى ۇمىتپاي، بوردىشى ەستە بەرىك ساقتاپ، مەم-لەكەتتىڭ مۇددەسى مەن خالىقتىڭ مۇددەسىن بارىنەن جوعارى قويدان جازباي، اعا بۇىن عالمىداردىڭ وتاند-دى كوكەيدە ساقتايتىن، خالىققا قىزمەت ەتەتن تاڭداۋ-لى قاسىيەتتە مۇزاگەرلىك ەتىپ جانە ونى ساۋلەلدەندىرىپ، ’ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك‘ رۇخىن اسقاقتانىپ، تارىيجى ماڭىزدى مىندەتتى رىقتىلق-پەن ارقالاپ، وزدەرىنىڭ علمىي تالىپىسىن سوتسىيالىس-تىك وسزاماندىنغان مەملەكەت قۇرۇ ۇلى سىمەن تو-عىستىرۇىن ُۇمت ەتەمىن“. 2020 - جىلى 9 - ايدا باس شۇجي شى جىيىڭنىڭ عالمىداردىڭ اغىگمە ماچىلىسىندە وىسلاي دەپ شىناي تىلگەن ُبىلدىردى.

”ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك“ وشپەس ەسكەرتكىش، ول جامغا جۇڭگونىڭ خاۋپسىزدىك قور-عانىن ورناتتى ُارى جامغا جۇڭگونىڭ ىلىم - تەخنىكا-سىن دامتۇعا بەرىك نەگىز قالادى.“ ەكى بوھىى، ُبىر جاساندى سەرىك“ ۇلى رۇخى نەشە ۇرپاق ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرىن ماشاقتاتى زىدەنىس جاساۋعا، قاجىرلىقپەن جاڭالق اشۇعا، ەرلىكپەن شىڭخا شىغۇعا شاپىتاندردى. تارىيجتى ەستە بەرىك ساقتاپ، رۇختى جالغاستىرعان قالىڭ ىلىم - تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنىڭ رىقتىلقپەن سىكەرلىك كورسەتىپ، تالاپتاننا ۇمتىلىپ، ەلىمىزدى ىلىم - تەخنىكاداعى قۇدەرتتى ەلگە اينال-دىرۇ، جۇخچاۋ ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇى ىنىدى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسرۇ جولىندا تالھاي كۇرەس جۇرگە-زەتنى ُسوزسىز .

(شىخۇئا اگەنتىگىنىڭ 8 - ايدىڭ 25 - كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن خابارى)

خالىق ساقشىسى، مەملەكەتنىڭ قوعام خاۋپسىزد-ىگى جۇيەسىندەگى 2 - دارەجىلى قاهارمان ۇلكى، قاشقار قالالىق قوعام خاۋپسىزدىگى مەكەمەسى نازىرباق ساقشى بولمىشەسىنىڭ ساياسي تارىبەش-سى تاۋ يۇڭنىڭ خالىق ساقشىلارىن باستاپ، سۇ-يىسەپنىشلىكپەن، ۇقىپتىلىقپەن، نىقلاسىپەن، ادالدىق-پەن بۇقاراعا قىزمەت وتەپ، ناقتى ُسى سىستەپ، جاقسى ُسى سىستەپ، قاراسىتى اۋماقتاعى بۇقارا-نىڭ تاۋىنا بولەندى .

”بىز خالىق قوعام خاۋپسىزدىگى خالىق ُۇشىن ىستەۋ ىنىدى اۋەلگى ماقسات، بوردىشى ادالدىقپەن امالياپانا ايگىلەپ، قوعام خاۋپسىزدىگى قىزمەتىن بۇقارانىڭ كوشلىنەن شىعانتىنداي ىستەپ، خالىق بۇقاراسىنا مەيرىلى قامقورلىقتى، با-قتى رازىلمىقتى قۇلىشنا سەزىندىرۇمىز كەرەك“ . - دەدى تاۋ يۇڭنىڭ.

ُوزىن - ُزى جاتارتىپ قۇرىش قوسىن شىڭىلداي قۇمدى ُشول، قالىڭ رومان، ُۇستىرت، سۇلى الاپ... 8 - ايدىڭ 19 - كۇنىنەن 22 - كۇند-ىنە دەيىن ۇلۇقتات اۋداندىق قوعام خاۋپسىزد-ىگى مەكەمەسى بايىر ۇستىرتىندە جالپى جەر تۇزد-لمىسىندىك جاتىقتىرۇ ورسىتەتىپ، جاپاۋ جورىق جاساۋ، ورماندا زىدەۋ ساۋ، تاۋلى جەردە تۇقتىم-داۋ سىياقتى جاتىغۇ ساباقتارى بارلىق ەرەكشە شايقاس اترەتى مۇشەلەرنىڭ تۇرلىشە ورتانداعى وزگەرسىكە ۇيلەسىپ، شايقاس جۇرگىزۇ قابىلە-تىن ُونىمدى جوعارلاتتى.

ُبىر جىلدان بەرى شىنجياڭنىڭ قوعام حا-ۋپىسىزدىگى وركاندارى قوعام خاۋپسىزدىگى مېنىستىرلىگىنىڭ جالپى ساقشى قوسىنىنىڭ ناقتى شايقاس بوينىشا زور كولەمدە جاتىقتىرۇ جالپىلىق ورنالاستىرۇى بوينىشا ۇزدىكىسىز نازاردى ناقتى شايقاسقا شوغىرلاندىرىپ، جاتىغۇدى كۇشەيتىپ، تەمىردەي ارمان - مۇراتى بار، تەمىردەي جاۋاپ-كەرشىلىگى بار، تەمىردەي سىسلغان شەبەرىلگى بار، تەمىردەي ُئارتىپ - سىتىلى بار “تورت تەمىر-دەي” جوعارى ساپالى توسەلگەن شىنجياڭ قوعام حا-ۋپىسىزدىگى قۇرىش قوسىنى شىڭداۋعا كۇش سالىدى.

جوعارى ساپالى توسەلگەن قوعام خاۋپسىزدىگى قۇرىش قوسىنى شىڭداۋ ُۇشىن تاغى ُوز بوينىندا ماسەلەلەرگە باتلىدېقەن نەپتە - بىت كەلىپ، ۇزدىك-سىز ُوزىن - ُوزى جاتارتۇ ارقلى ُوزىن - ُوزى تا-زارتۇدى جۇزەگە اسرۇعا تۇرا كەلدى.

بۇكىل ەلدەگى 2 - توپتاعى ساياسي - زاڭ قوسىندارىن تارىيەلەۋ، رەتتەۋ قىزمەتنى ورسىتە-تىلگەننەن بەرى اۋتونومىيالى رايوندىق قوعام حا-ۋپىسىزدىگى مەڭگەرەمەسى قوعام خاۋپسىزدىگى قىزمەت امالياپتەھن تىغىز ۇشتاستىرىپ، ەڭ جوعا-رى دەڭگەيدە تانىمدى تەرەڭدەتۇ، ەڭ جوعارى ۇلشەمدە پارمەندى لىگەرلەتۇ، ەڭ قاتاڭ سىتىلەن ۇيىمداستىرىپ اتقارۇ سىياقتى “ۇش ەڭ” شاراسى ارقلى نازاردى قوعام ورنىتقىلىقى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىنا شوغىرلاندى-رىپ، شىن مانىندە كورنەكتى ماسەلەلەردى شەشىپ، قوعام خاۋپسىزدىگى قوسىنىن كىرىشك-سىزدەندىردى.

پارتيا تارىيىن ۇيرەنۇ تارىيەسىندە بۇكىل شىنجياڭداعى قوعام خاۋپسىزدىگى وركاندارى قا-ھارمان ۇلكى ۇكتى مەن ئىيتپەردى تاڭداپ ۇلكى ەتۇدى زور كۇشپەن ورسىتەنىپ، “خالىق قاهار-ماننى” غايرات ماھۇت، “ەڭ ارداقتى كۇرەسكەر” نادىربەك اۋازبەك، “قوعام خاۋپسىزدىگى ۇلكى-سى” دىڭ فاگىن، “ەڭ ارداقتى نەگىزگى ساتى خالىق ساقشىسى” تاۋ يۇڭنىڭ سىياقتى ُبىر توپ قاهارمان ۇلكى قوعام خاۋپسىزدىگى خالىق ساق-شىلارىن ۇزدىكىسىز كۇرەس جاساۋعا، ەرلىكپەن العا لىكەرلەلەۋگە جىگەرلەندىردى .

مەملەكەتنىڭ قوعام خاۋپسىزدىگى جۇيەسىند-ەلدەگى 2 - دارەجەلى قاهارمان ۇلكى، الشاي قالالىق قوعام خاۋپسىزدىگى مەكەمەسى قىلمىس-تىق ىستەر ساقشىسى ۇلكەن اترەتى قىلمىستىق ىستەر تەخنىكا كەڭسەسىنىڭ مەڭگەرۇشىسى لي چىڭ 27 جىلدىن بەرى لىگەرىندى - كەيىندى 7800 رەتتەن استام ناق مايدانغا بارلاۋ جۇرگىزىپ، نەشە ون مىڭ داللىل - سىپات جىناپ، التاي قالالىق قوعام خاۋپسىزدىگى مەكەمەسىنىڭ ۇزدىكىسىز 18 جىل بوپى كىسى ولپەنە ساپاتىن دەلولاردى تولق اشۇى ىنىدى شايقاس ناتىيجەسىنە قول جەتكىزۇنەنە ماماندىق تەخنىكا ارقلى دەم بەردى. لي چىڭ بىلاي دەدى: قىلمىستىق يارلاۋ شايقاس شەبىندەگى قىلمىستىق ىستەر ساقشىسى رەتىندە، قىلمىسقا سوققى بەرۇ قىزمەت بورىشىم، خالىقتى قورعاۋ مىندەتىم. ول قىزمەتتەستەرىمەن بىرگە باستان - اياق قاتاڭ تۇردە ُادىل، كىر-شىكسىز زاڭ اتقارۇعا تاباندى بولپ، كۇرەس قا-بىلەنتىن، زاڭ اتقارۇ ورسىن، قىزمەت ەتەۋ قابىلە-تىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، اناعۇرلىم ۇزدىك ناتى-جەلەرى ارقلى ساقشى تۇتىنىڭ داڭقىن اسردى.